Bildetekst

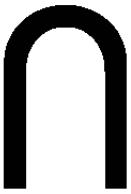

KJÆRE MEDLEM

Høsten har vært intens og begivenhetsrik for UKS og kunstfeltet som helhet. De siste månedene

har
vi fulgt debatter om fagfellevurdering, kunstinstitusjoners rolle som samfunnsaktører, og viktige budsjettspørsmål som direkte påvirker unge kunstneres økonomi og arbeidsvilkår. Samtidig har UKS vært aktiv med høringsinnspill, debatter og arrangementer som fremmer dialog, fagpolitisk engasjement og kunstnerisk utvikling.

I dette nyhetsbrevet vil jeg oppsummere noen av de viktigste sakene fra september til november, inkludert vårt arbeid med statsbudsjettet 2026, debatten på Kunstnernes Hus om museenes samfunnsansvar, og litt anbefalt lesning som setter ord på kunstens rolle som både forsvarsmur, venn og våpen. Det litt hårete målet er kanskje å inspirere til engasjement og vise hvordan vi sammen kan styrke kunstnerfellesskapet i Norge.

INNSPILL TIL STATSBUDSJETT

Høsten startet med et sterkt press på kunstnerøkonomien. I UKS' høringsuttalelse til Familie- og kulturkomiteen pekte styreleder Ragnhild Aamås og styremedlem Johanne Lache på tre akutte behov: bedre økonomiske vilkår, en klarere forståelse av det frie feltet og økte driftsmidler til kunstnerdrevne organisasjoner.

Vi ba om en nødvendig styrking av utstillingshonoraret, flere arbeidsstipend, og at ordninger for nyutdannede faktisk forblir reelt tilgjengelige. Vi kan ikke fortsette å drive et helt kunstfelt på ren idealisme og havregrøt. Samtidig advarte vi om at små og mellomstore visningssteder sakker akterut når driftsmidlene ikke følger med utviklingen – og at UKS, med nye lokaler og økende ansvar, trenger en reell opptrapping for å sikre forsvarlig drift.

Til slutt løftet vi den kritiske situasjonen ved Kunstnernes Hus. Institusjonen har i over hundre år vært et samlingspunkt for norsk samtidskunst. Nå står den i en økonomisk skvis som truer både driften og bygget – et arkitektonisk landemerke som er like mye et kulturminne som en visningsarena. Uten en målrettet og rask innsats risikerer Norge ikke bare å miste en hjørnestein i kunstfeltet, men også et fysisk rom som har båret fram generasjoner av kunstnere, diskusjoner og kunsthistorie. Dette er et tap vi ikke kan reparere i etterkant.

MUSEENES HANDLINGSROM OG SAMFUNNSANSVAR

I november inviterer UKS og Kunstnernes Hus til en større fagpolitisk debatt om museenes handlingsrom og samfunnsansvar i en tid hvor kunstinstitusjoner i økende grad forventes å erklære solidaritet eller ta politiske standpunkt. Hva betyr det egentlig å være en politisk aktør i kunstfeltet, og hvilke krav og forventninger stiller samfunnet til våre museer og institusjoner i slike situasjoner?

Bakgrunnen er den omfattende offentlige samtalen rundt Nasjonalmuseets kuratering av Noa Eshkols verk *Mourning Carpet (After the Ma'alot School Massacre)* i rom 76. Panelet besto av Rikke Glomnes Komissar (direktør for formidling og publikum ved Nasjonalmuseet), Tone Hansen (direktør for Munchmuseet), Anne Szefer Karlsen (kurator og professor ved UiB) og Ane Hjort Guttu (kunstner og professor ved KHiO). Debatten ble ledet av journalist Selma Stormyren Larsen og er åpen for alle. Arrangementet var et samarbeid mellom UKS og Kunstnernes Hus, og ble muliggjort av fagpolitiske midler fra Norske Billedkunstnere.

Se opptak av debatten her: http:// www.youtube.com/watch?v=UxoSiMn6vkQ

CLICKBAIT OG EN FAGFELLEVURDERING UNDER PRESS

Mandag 17. november deltok UKS, sammen med flere andre kunstnerorganisasjoner, på et innspillsmøte med Kulturrådet. Både vi og NBK understreket det vi alltid understreker: billedkunstnernes strenge habilitetspraksis, og hvor avgjørende fagfellevurdering er for at Kulturrådets beslutninger skal ha tillit og legitimitet i feltet. (Ja, vi gjentar oss selv – men det gjør også problemet.)

Så, 24. november, mens jeg satt i sofaen hjemme i vintermørket i Tromsø og scrolla meg dypere og dypere ned i min egen Facebook-tidslinje (et sted man sjelden kommer styrket ut av), dukket et innlegg av kunstnerkollega Elin Már Øyen Vister opp. Det startet slik:

Kjære landet og alle kollegaer.
Her kommer en liten uredigert forsvarstale for fagfellevurderingen i vårt felt og i Kulturrådet, og habilitetskulturen i Kulturdirektoratet midt oppi det jeg observerer som nok en heksejakt mot kunst- og kulturfeltet, kamuflert som «demokratisk gravejournalistikk» – eller hva man nå skal kalle dette clickbait-skapte hysteriet.

I likhet med Elin Már mener jeg at sakene som diskuteres, inneholder reelle og alvorlige problemstillinger – og ja, ting skal oppklares. Men mye av det som nå utspiller seg i offentligheten, er drevet fram av ren klikklogikk og sensasjonalisering. Når klikkene styrer, er det sjelden nyansene som overlever.

Derfor vil jeg dele Elin Márs oppfordring: *skriv innlegg, snakk med folk, bidra til å skape klarhet.* For mediestormer som dette får fort politiske konsekvenser når de møter et departement eller et Storting som ønsker å "rydde opp" raskt. Rask opprydning kan bli dyrt – ikke minst for fagfellevurderingen, som er selve bærebjelken i kunstpolitikken vår.

Vi *må* ha tillit til fagfellene våre, som legger ned utallige timer i dette arbeidet. Habilitetsreglene er strenge – faktisk strengere enn i store deler av norsk politikk. Derfor kan vi ikke akseptere påstander om at fagfellevurdering er et «kameraderi». Det stemmer simpelthen ikke.

Det vi derimot ser, er at mange av de samme aktørene som tidligere har bidratt til mobbekultur à la sløseriombudsmannen, nå gjentar denne historien. Nettaviser bruker ord som «skandale» uten kontekst, og narrativet er igjen at kunstfeltet lever dekadent på offentlig sløsing. Det gjør vi jo ikke. De fleste kunstnere jobber under økonomiske vilkår som knapt dekker arbeidstiden, mye mindre den forestilte champagnefontenen.

Ja – det finnes feil som må ryddes opp i. Men offentlige heksejakter er farlige. Og når presset blir stort nok, risikerer vi raske endringer som svekker hele feltet.

Så la oss stå opp for fagfellevurderingen.
La oss stå opp for armlengdes avstand.
Og la oss gjøre det med transparens og integritet.

ANBEFALT LESNING: «KUNSTEN SOM FORSVARSMUR, VENN OG VÅPEN»

Jeg vil også bruke anledningen til å tipse medlemmene våre om en kronikk skrevet av Stina Högkvist, direktør ved Nordnorsk Kunstmuseum, publisert på Nordnorsk Debatt. Jeg tror denne teksten er spesielt relevant for oss nå som vi diskuterer kunstinstitusjoners rolle, ytringsfrihet og det faglige handlingsrommet: Den minner oss på at kunst ikke bare “er” – den utgjør en viktig mental, sosial og politisk motvekt, og at vår kamp for gode vilkår ikke bare er økonomisk, men

eksistensiell.

I artikkelen beskriver Högkvist kunst som mer enn et vakkert dekorativt element – hun ser den som en eksistensiell nødvendighet. For henne (og hennes bror) var kunsten en måte å bygge alternative virkeligheter, et språk for sårbarhet og motstand. Hun bruker et sterkt bilde: seg selv som en liten armadillo med sverd, en metafor for mental beredskap og forsvar, der kunsten er både skjold og våpen.

Hun advarer mot at kunsten ikke må bli oversett i politiske og administrative regnestykker – at den ikke passer inn i standardiserte rammer eller Excel-ark, men likevel har en merverdi som er umålelig. Högkvist understreker at vi må skape rom for kunstnere som «ikke helt passer inn», og at det er kollektivt ansvar å beskytte dette språket og de som uttrykker det.

Lenke til kronikk: Nordnorskdebatt

AVSLUTNINGSVIS

De siste månedene har jeg vikariert for styreleder i UKS, og det har vært både utfordrende og intenst. Samtidig er jeg utrolig glad for at UKS faktisk kan fungere på denne måten – at styreleder kan ta et nødvendig opphold fra fagpolitikken for å prioritere sin egen kunstneriske praksis. Det hadde ikke vært mulig uten resten av det fantastiske styret, som uten å nøle stiller opp når det skal holdes søknadsverksteder, skrives høringsinnspill, representeres ute i Europa på vegne av våre kolleger, eller arrangeres debatter om museenes samfunnsansvar.

Det har vært en periode preget av komplekse fagpolitiske spørsmål og et offentlig ordskifte som stadig berører grunnleggende spørsmål om kunstens rolle i samfunnet. Midt i dette står UKS — som interesseorganisasjon, som fellesskap, og som et rom for kunstnere som ikke alltid passer inn iforhåndsbestemte rammer.

Å lede UKS i en slik tid har minnet meg om hvor sårbart og samtidig robust dette feltet er. Sårbart fordi vi hele tiden balanserer mellom politiske forventninger, økonomiske realiteter og behovet for autonomi. Robust fordi kunstnere igjen og igjen viser at kunsten er et språk som bærer — et språk som kan fungere både som forsvarsmur, venn og våpen, slik Högkvist beskriver i kronikken jeg delte over.

Jeg er takknemlig for tilliten, for samtalene, uenighetene, engasjementet og det kollektive ansvaret vi bærer sammen. Jeg håper arrangementene og ressursene vi deler kan bidra til videre refleksjon om hva vi forventer av våre institusjoner, hva slags handlingsrom vi ønsker å ivareta, og hvordan vi kan støtte hverandre i å holde kunsten fri, levende og nødvendige.

Takk for at dere er en del av UKS.

Vennlig hilsen,
Magnus Skei Holmen,
UKS nestleder

* Bilde øverst av styreleder Ragnhild Aamås og styremedlem Johanne Lache på innspillsmøte til Statsbudsjett 2026.

YMSE FRISTER

Open Call - Spring 2026 - galleri blunk

Open Call for the third issue of Outhouse Magazine

Open Call - Helsinki Analogue Festival - Analog Practice Exhibition at Hippolyte

Open Call - Allt ljus på Uppsala

Open Call - Fondazione Pistoletto Cittadellarte and UNIDEE Residency Programs, in collaboration with UniCredit Group, announce the new open call ***Ecosystems as Living Communities***, supporting **two production residencies** for emerging international artists working with socially engaged artistic practices that address **contemporary ecological issues**.

Open Call - Norwegian Crafts - Artist in Residence at Cerámica Suro in 2026 - 2027

Open Call - Norwegian Crafts - Summer Programmes at Pilchuck Glass School

---

LITT OM UNGE KUNSTNERES SAMFUND

I over 100 år har UKS arbeidet for kunstnernes faglige, sosiale, økonomiske og ideelle interesser. Gjennom å jobbe aktivt med politisk påvirkning og fagforeningsarbeid har UKS utarbeidet en rekke viktige tiltak. Eksempler på dette er blant annet etableringen av arrangørstøtteordningen for kunstnerdrevne visningssteder, samt kunstnerassistentordningen. Over de siste årene har vi laget en ny modell for kunstnerboliger, og jobber for tiden for å sikre den nyetablerte standarden i stipendpolitikken og for en styrking av utstillingshonorarordningen. UKS har i dag over 650 medlemmer, og jo flere vi er jo sterkere blir argumentene våre ovenfor politikerne. Vi svært takknemlig for at dere, våre medlemmer, ser den store verdien i å organisere seg og støtter UKS!

På vår nettside kan du lese mer om UKS' fagpolitiske arbeid, og holde deg oppdatert på aktuelle saker og arrangementer.

AKTUELL & KOMMENDE UTSTILLING

LESSONS IN LOVE
14 FEBRUAR – 3 MAI 2026

Copyright © 2025 UKS (Unge Kunstneres Samfund),
All rights reserved.

Update your preferences
Unsubscribe from this list.

UNGE KUNSTNERES SAMFUND (UKS)

info(at)uks.no
www.uks.no
Tlf: 22 19 50 50

St. Olavs gate 3
0165 Oslo
Norway

Office hours:
9:30 — 17:00
Monday — Friday

unsubscribe from this list

update subscription preferences

Facebook Twitter Instagram